

W jakiej formie prowadzić działalność gospodarczą w Irlandii

1. Dwóch Polaków chciałoby wspólnie prowadzić w Irlandii działalność gospodarczą. Jaka forma działalności będzie dla nich najkorzystniejsza? Czy muszą posiadać kapitał zakładowy, a jeśli tak w jakiej wysokości?

Przy wyborze formy prawnej dla prowadzonej działalności w Irlandii, podobnie jak i w Polsce, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy aspekty: odpowiedzialność prawną wspólników, wysokość zobowiązań podatkowych, a także regulacje dotyczące sposobu prowadzenia i zarządzania działalnością gospodarczą. W zależności od przypadku i potrzeb osób zamierzających rozpocząć działalność, właściwe będą różne formy prawne. Np. z punktu widzenia minimalizowania odpowiedzialności najlepsza jest forma spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (limited company), ale nie koniecznie będzie ona najkorzystniejsza z punktu widzenia zobowiązań podatkowych. Ponadto należy przestrzegać szeregu istotnych procedur związanych z prowadzeniem spółki, co jest szczególnie ważne w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie ma natomiast znaczenia ilość kapitału początkowego, choć tradycyjnie, w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jest to 1000 euro, podzielone na 1000 udziałów o wartości 1 euro każdy. Nie jest konieczna emisja wszystkich udziałów, musi być jedynie spełnione minimum emisji jednego udziału.

Podstawowymi formami prawnymi prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Irlandii są: indywidualna działalność gospodarcza – samozatrudnienie (sole trader), spółka osobowa (w odróżnieniu od spółki z o.o.) (partnership), prywatna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Private Limited Liability Company) oraz publiczna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Public Limited Company (PLC)), nowo zakładane spółki rzadko jednak spełniają kryteria tego ostatniego rodzaju spółki.

W Irlandii najprostszą formą prawną działalności gospodarczej dostępną dla osoby fizycznej jest samodzielna działalność gospodarcza (sole trader). Formalności i koszty są tutaj ograniczone do minimum. Jest to forma najlepiej przystosowana dla małych przedsiębiorstw. Jest to działalność nie posiadająca osobowości prawnej (unincorporated), prowadzona bezpośrednio przez właściciela, dlatego też jest on osobiście odpowiedzialny za zobowiązania związane z prowadzoną działalnością, może on być na przykład zobowiązany przy pożyczce kapitału do zastawu na dobrach osobistych, albo do wystawienia weksla własnego in blanco. Jednocześnie ma on całkowitą kontrolę (całą władzę decyzyjną) nad działalnością, a także bezpośredni dostęp do korzyści majątkowych z niej wynikających.

Z kolei najpopularniejszą formą prowadzenia działalności gospodarczej jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Porównując rolę irlandzkiej spółki z o.o. z jej polską siostrą, można powiedzieć, iż w Irlandii większość przedsiębiorców wybiera jako formę prowadzenia działalności spółkę z o.o., podczas gdy w Polsce spółka z o.o. jako forma prawna plasuje się za działalnością jednoosobową. Podstawową cechą irlandzkiej spółki z o.o. jest to, że odpowiedzialność wspólników jest ograniczona do wysokości ich udziału (share capital, common stock). Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością posiada osobowość prawną (incorporated). Podstawowymi warunkami, jakie należy spełnić, aby móc prowadzić działalność gospodarczą jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, są: ograniczenie ilości wspólników (udziałowców) do maximum 50 (minimum 1), ograniczenie prawa udziałowców do dysponowania ich udziałami, zakaz jakiegokolwiek formy upublicznienia akcji spółki. Nazwa takiej spółki musi obowiązkowo zawierać słowo „Limited” lub skrót „Ltd”.

Spółka osobowa (partnerstwo – partnership) jest w prawie irlandzkim definiowana jako relacja pomiędzy dwiema lub więcej osobami prowadzącymi wspólnie interesy (działalność

gospodarczą) w celu uzyskania korzyści (“two or more persons carrying on business in common with a view to profit”). W praktyce partnerstwo takie najczęściej występuje pomiędzy osobami fizycznymi, ale może ono również wystąpić pomiędzy osobami fizycznymi i osobami prawnymi, a także tylko pomiędzy osobami prawnymi. Współuczestnictwo nie ma oddzielnej (niezależnej) osobowości prawnej. Więc z prawnego punktu widzenia współuczestnictwo nie zaciąga zobowiązań we własnym imieniu, ale w imieniu poszczególnych partnerów. Przyjmuje się również, że majątek współuczestnictwa stanowi współwłasność łączną partnerów i są oni solidarnie odpowiedzialni za zobowiązania współuczestnictwa. Rozróżnia się współuczestnictwo ogólne (general partnership) – na podobieństwo polskiej spółki jawnej i współuczestnictwo ograniczone (limited partnership) – przypominające spółkę komandytową.

1. W jakiej formie musi być zawarta umowa wspólników (pisemna, akt notarialny). Co powinno się znaleźć w takiej umowie?

W przypadku prowadzenia przez dwie lub więcej osób działalności gospodarczej w formie spółki osobowej (partnership), powinna zostać zawarta między nimi umowa na piśmie, która nie musi być potwierdzona notarialnie. W braku istnienia takiej umowy między partnerami, znajdują zastosowanie przepisy ustawy o współuczestnictwie z 1890 r. (Partnership Act 1890). Podstawowe kwestie, jakie powinny być poruszone w takim dokumencie to: kapitał początkowy wniesiony przez partnerów, sposób podziału zysków i strat, charakter prowadzonej działalności (biznesu) i odpowiedzialność partnerów, przepisy na wypadek zakończenia współuczestnictwa, przepisy na wypadek wystąpienia sporu oraz przepisy dotyczące arbitrażu w sporze.

Podstawowymi dokumentami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością są Memorandum Spółki (The Memorandum of Association), które reguluje relacje spółki z osobami trzecimi („z zewnętrznym światem) oraz Statut Spółki (Articles of Association), regulujący stosunki wewnątrz spółki. W Memorandum zawarte są takie informacje jak nazwa spółki, ustalenie celów spółki oraz ustalenie udziałowej struktury spółki, a także główne cele handlowe, biznesowe spółki. Statut natomiast stanowi o sposobie zarządzania spółką. Statut musi być wydrukowany i podzielony na kolejno ponumerowane paragrafy. Memorandum i Statut muszą wchodzić w skład wniosku przedłożonego w Biurze Rejestracji Spółek w Irlandii (Companies Registration Office in the Republic of Ireland).

1. Gdzie należy zarejestrować spółkę i ile to kosztuje?

Spółkę należy zarejestrować w Biurze Rejestracji Spółek w Irlandii (Companies Registration Office in the Republic of Ireland). Koszt rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może wahać się między 300 euro a 600 euro, w zależności od poszczególnych przypadków, w tym opłata skarbową (government fee) wynosi 51 euro. Pewne dodatkowe koszty pojawiają się, gdy żaden dyrektor (członek zarządu) nie jest mieszkańcem Irlandii (Resident Irish). Wymagane jest, aby spółka miała dwóch dyrektorów/ członków zarządu. Jeśli żaden z nich nie jest mieszkańcem Irlandii to trzeba wpłacić kaucję/ zastaw w wysokości 25 000 euro, która ma na celu zapewnienie, że nowo powstająca spółka dopełni swoich zobowiązań wobec Biura Rejestracji Spółek i wobec urzędu skarbowego, a w późniejszej działalności ma ona zabezpieczyć grzywny lub kary pieniężne jakie spółka może otrzymać, np. w wyniku naruszenia przepisów regulujących prawo spółek (Companies Acts 1963 – 1999). Spółki i jednoosobową działalność można rejestrować samemu, jednak najczęściej zajmują się tym kancelarie prawne, jako że oprócz samego aktu rejestracji wymagane jest posiadanie siedziby przez przedsiębiorcę, a często również tzw. sekretarza spółki. Tego typu usługi dla przedsiębiorców, którzy chcą mieć na terenie Irlandii wyłącznie spółkę, zaś samemu działać spoza jej terytorium świadczą wspomniane kancelarie.

1. Co należy zrobić, by nazwa firmy była chroniona?

Sama rejestracja spółki w Biurze Rejestracji Spółek w Irlandii zapewnia ochronę nazwy takiej spółki. Podobnie, rejestracja działalności nie posiadającej osobowości prawnej zapewni ochronę jej nazwy. Nie jest to ochrona całkowita, dlatego jeśli spółka posiada logo lub znak firmowy może on również zostać zarejestrowany i objęty ochroną poprzez Trade Mark Register (Rejestr znaków handlowych).

Rejestracji w Company Registration Office (CRO) można dokonać w drodze elektronicznej na stronie Urzędu i wówczas kosztuje ona 20 euro lub osobiście w siedzibie Urzędu, ale wówczas koszt rejestracji wynosi 40 euro. Przed rejestracją można wpisać planowaną nazwę firmy do wyszukiwarki CRO, za pomocą której można sprawdzić, czy w Irlandii zostały już zarejestrowane identyczne lub podobne nazwy. Ma to duże znaczenie ze względu na fakt, że istnienie takich nazw zarejestrowanych wcześniej przez innych przedsiębiorców jest przesłanką odrzucenia przez CRO późniejszego wniosku o rejestrację.

1. Czy wspólnicy odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki, czy egzekucja może objąć majątek osobisty wspólnika i jego małżonka?

W przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, dyrektorzy/ członkowie zarządu będą odpowiedzialni osobiście tylko w przypadku, jeżeli złożyli osobiste gwarancje, np. wobec banku. W przypadku bankructwa spółki dyrektorzy/ członkowie zarządu mogą być pociągnięci do odpowiedzialności za długi spółki, ale każdy przypadek będzie szczegółowo zbadany, co jest wynikiem wejścia w życie Company Law Enforcement Act 2001. O odpowiedzialności takiej może być mowa np. wtedy gdy w przypadku niewypłacalności spółki, dyrektor decyduje się na kontynuowanie jej działalności, mimo że wie lub powinien był wiedzieć, że jego działanie spowodują stratę u wierzycieli lub jeżeli podjął takie działania mimo braku przekonania, że mogą one odnieść pozytywny skutek. Przypomina to rozwiązanie stosowane w art. 299 polskiego ksh. W przypadku spółki nie posiadającej osobowości prawnej (partnership), jej partnerzy będą solidarnie odpowiedzialni wobec osób trzecich. Partnerzy mogą co prawda umówić co do innych zasad odpowiedzialności za zobowiązania partnerstwa, nie będzie to jednak dotyczyć osób trzecich. Podobnie, co oczywiste, osobiście odpowiedzialna za długi związane z działalnością gospodarczą jest osoba samozatrudniona.

1. Na co należy zwracać uwagę zawierając umowę z irlandzkim kontrahentem? Czy musi okazać nam jakieś dokumenty (wypis z rejestru, umowę spółki...) – (oczywiście każda umowa jest inna, ale może są jakieś ogólne zasady, na które należy zwracać uwagę),

Jest to uzależnione od rodzaju i rozmiaru biznesu. Przedsiębiorca powinien skupić się na ekonomicznych, biznesowych aspektach dokonywanej transakcji i zlecić prawnikom formalną (papierkową) stronę przedsięwzięcia. Oczywiście należy przy zawieraniu spółki Polaka np. z Irlandczykiem zwrócić uwagę na to, aby ustalenie o charakterze ekonomicznym były bardzo wyraźnie i jednoznacznie określone. W zależności od rodzaju działalności polski przedsiębiorca mógłby np. żądać okazania od kontrahenta referencji z banku lub innych referencji handlowych, jak również rachunku finansowego.

1. Jakie działania należy podjąć, jeśli dłużnik zwleka z zapłatą długu? Kiedy możemy wnieść pozew do irlandzkiego sądu?

Generalnie rzecz biorąc, odzyskanie należnego długu wiąże się z procesem sądowym, który kończy się wydaniem wyroku stwierdzającego należną sumę oraz zasądzeniem kosztów na korzyść

wierzyciela. Mogą się jednak pojawić trudności w egzekucji takiego orzeczenia gdy dłużnik jest w trudnej sytuacji finansowej. Normalnie, przed narażeniem się na koszty postępowania sądowego wierzyciel rozezna (przeprowadzi dochodzenie) sytuację dłużnika. Albowiem bezcelowe byłoby ponoszenie kosztów jeżeli są bardzo małe szanse (lub nie ma żadnych) na odzyskanie długu.

Jeżeli jednak wierzyciel decyduje się na postępowanie w celu odzyskania należnego mu długu, to pierwszym krokiem w tym kierunku, jeszcze przed wniesieniem sprawy do sądu, jest wysłanie dłużnikowi przesądowego wezwania do zapłaty, fachowo nazywanego *Civil Summons for a liquidated money demand*. Irlandzkie kancelarie prawne nie ograniczają się jedynie do wysyłania wezwań do zapłaty, ale prowadzą też na rzecz swoich klientów negocjacje z dłużnikami. O ile przesądowe wezwanie do zapłaty nie przyniesie efektu, sprawę należy skierować do sądu. Wybór właściwego sądu zależy od wartości przedmiotu sporu, o czym była mowa na łamach osobnego artykułu na łamach Gazety Prawnej.

1. Gdzie Polacy mogą uzyskać fachową pomoc prawną na terenie Irlandii i ile to kosztuje.

Osoby fizyczne mogą zwracać się zarówno do komercyjnych kancelarii prawnych, jak również do organizacji rządowych i pozarządowych świadczących bezpłatną pomoc prawną. Na ogół jednak taka bezpłatna pomoc prawna oferuje usługi na poziomie polskiej publicznej służby zdrowia, dlatego w skomplikowanych przypadkach należy zwracać się do prawników mających prawo wykonywania zawodu na terenie Irlandii. Z kolei, przedsiębiorcy w praktyce korzystają wyłącznie z usług profesjonalnych kancelarii prawnych, których jest sporo, ale również zapotrzebowanie na pomoc prawną jest znaczne, stąd dość trudno – pomimo konkurencji – znaleźć taką firmę prawniczą, która w 100% zaspokoi oczekiwania klienta. Dodatkowym problemem jest postępująca specjalizacja kancelarii prawniczych i zanikanie firm świadczących uniwersalną pomoc prawną. Irlandzkie kancelarie są wynagradzane za swoją pracę albo wedle stawki ryczałtowej, albo wedle stawek godzinowych przypisanych poszczególnym prawnikom praktykującym w kancelarii. Stawki godzinowe wahają się od 100 do 200 euro, przy czym w szczególnych przypadkach mogą być nawet wyższe.

Aleksander Stuglik, wspólnik w kancelarii KMB Solicitors w Dublinie i B. Żuradzka
Kancelaria Prawna w Katowicach, członek Law Society of Ireland